

19. 8. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Připravované změny v zákoně o evidenci obyvatel a jejich praktické důsledky

Ze strany Ministerstva vnitra je v současnosti připravován nový zákon o evidenci obyvatel a rodných číslech (zákon o evidenci obyvatel), jehož účinnost se předpokládá na rok 2018. Z důvodu dosavadních četných novelizací platného zákona se bude jednat o zcela nový zákon, který komplexně upraví problematiku evidence obyvatel. V rámci chystané úpravy dojde ke změně samotného evidenčního charakteru, na kterém je zákon v současné době založen. Praxe ukázala nedostatečnost v tomto pojetí vzhledem k důsledkům, jež jsou s evidencí obyvatel spjaty a které budou předmětem tohoto příspěvku.

Základním institutem nově připravovaného zákona je trvalý pobyt občanů ČR, který v mnoha případech zasahuje do života fyzických osob a je spojen s různými právními následky. Právě pojetí trvalého pobytu prochází zásadní změnou, která se týká zejména zavedení ohlašovací povinnosti na tzv. ohlašovnách, a to podle místa skutečného pobytu občana.[1] V současnosti je běžnou praxí mít hlášen trvalý pobyt na místě odlišném od místa bydliště, kde se občan reálně zdržuje a vyřizuje si své záležitosti. Tento faktický nesoulad s sebou nese problémy týkající se nejenom nerovnoměrností v rozdělování státních příspěvků na činnost státní správy, ale rovněž obtíže pokud jde o úkony spjaté s konkrétními fyzickými osobami. Odklonu od evidenčního charakteru svědčí i dřívější usnesení Nejvyššího správního soudu: „Podle své volby tak může (občan) pobývat i na více místech. Pouze na jednom místě však může mít pobyt trvalý (adresu), a s tím, kde je evidováno místo jeho trvalého pobytu, je spojena řada důsledků jak pro něho, tak i případně pro vlastníka objektu, v němž je místo trvalého pobytu evidováno. Znamená to, že místo trvalého pobytu nelze zaměňovat s jakýmkoliv jiným místem pobytu a evidování tohoto místa má vliv na práva a povinnosti subjektu.“[2]

Institut trvalého pobytu je důležitý i pro účely určování místní příslušnosti některých správních úřadů. Mezi nimi je třeba zmínit finanční úřady. Z hlediska správy daně má institut trvalého pobytu význam pro podání přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Daňové přiznání se podává místně příslušnému správci daně, kterým je podle daňového řádu u fyzické osoby správce daně v místě pobytu, přičemž pro účely správy daní se místem pobytu fyzické osoby rozumí primárně adresa trvalého pobytu občana ČR.[3] Z hlediska správy daní je proto trvalý pobyt občana určujícím faktorem. Za situace, kdy dojde ke změně trvalého bydliště v souvislosti s připravovaným zákonem, to znamená, že se změní trvalé bydliště z adresy fiktivní na adresu skutečnou, musí dojít ke změně i v rámci daňových povinností. Daňové přiznání bude daná osoba podávat finančnímu úřadu, který je příslušný podle nově uváděného trvalého pobytu. Je ale nutné rozlišit situaci, zda je osoba u finančního úřadu registrována a zda dochází ke změně trvalého pobytu v rámci územní působnosti finančních úřadů. Pokud se daná osoba stěhuje v rámci této působnosti, její daně budou sice

spravovány totožným finančním úřadem, ale dojde k přesunu daňového spisu k místně příslušnému pracovišti, což zapříčiňuje zmíněnou povinnost hlášení změny.[4] Jedná se tedy o jeden z případů, kdy bude mít změna trvalého bydliště dopad na povinnosti těch občanů, kteří doposud jako své trvalé bydliště uvádějí adresu, na které se nezdržují.

Naproti tomu současná úprava v o.s.ř. stanoví, že k řízení je příslušný obecný soud žalovaného. U fyzické osoby je to zpravidla okresní soud, v jehož obvodu má bydliště.[5] Zpravidla se pojmy trvalého pobytu a bydliště překrývají, ale neplatí to vždy. Za současné právní úpravy je proto třeba uvedené pojmy odlišovat a pracovat s nimi v závislosti na tom, v jakém právním předpisu se nacházejí a jaké nesou důsledky. Bydlištěm se proto podle o.s.ř. rozumí obec, v níž osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat[6], a to bez ohledu na to, zda je toto bydliště i trvalým pobytem dané osoby. V závislosti na připravované úpravě se dá předpokládat, že v budoucnu dojde k obsahovému sjednocení pojmů trvalý pobyt a bydliště, neboť je navrhováno, aby byla změna trvalého pobytu hlášena do patnácti dnů na již zmíněných ohlašovnicích.[7] Tato povinnost má být sankcionována, a to pokutou až do výše 15.000,- Kč.[8] Naznačená dvojkolejnost pojmů se týká i dalších oblastí, jako například zdravotních pojišťoven, kde platí, že pokud se osoba v místě uvedeného trvalého pobytu nezdržuje, je povinna oznámit pojišťovně i adresu, kde se zdržuje. I zde dojde s účinností nového zákona o evidenci obyvatel k pojmovému sjednocení.

Jinou významnou oblastí, která se přímo dotýká otázky trvalého pobytu, je činnost exekutorů. V současnosti exekutoři počítají se skutečností, že se místo trvalého pobytu často neshoduje s místem faktického pobytu. Nejsou proto při provádění soupisu movitých věcí vázáni pouze oficiálně uváděným místem trvalého pobytu. Takový postup se využije nejen v případech, kdy si dotyčná osoba, na jejíž majetek byla exekuce nařízena, nepřehlásila své trvalé bydliště z předchozí adresy, ale rovněž v případech osob, jejichž trvalý pobyt je evidován na tzv. úředních adresách. Majitelé bytů se v souvislosti s přípravou nové právní úpravy, která již nebude vázat nahlášení trvalého bydliště v nájemním bytě na souhlas vlastníka nemovitosti, obávají toho, že nespolehliví nájemníci budou uvádět adresu dané nemovitosti jako své trvalé bydliště i po skončení trvání nájmu bytu. Tato situace by mohla být řešena prostřednictvím speciálních klauzulí v nájemních smlouvách, jež by stanovily, že trvalý pobyt se umožňuje pouze po dobu trvání této smlouvy.[9] Touto cestou by se mělo předejít situacím, kdy exekutor při výkonu své činnosti přijde na adresu, kde již dotyčná osoba nebydlí a trvalý pobyt uvádí nepravdivě, čímž rovněž riskuje výše zmíněnou sankci.

Připravovaná úprava reaguje na situaci, kdy stále roste počet občanů, kteří jsou hlášeni na adrese sídla obecního úřadu, na tzv. úředních adresách. Prostředkem k dosažení nápravy tohoto nežádoucího stavu, který v důsledku neefektivně prodlužuje správní i soudní řízení z důvodu doručování veřejnou vyhláškou, má být i opatření, kterým bude zrušen již zmíněný požadavek souhlasu vlastníka nemovitosti s přihlášením k trvalému pobytu a současně umožnění přihlásit se k trvalému pobytu v nebytových prostorech. Připravovaná úprava však pracuje s návrhem fiktivní adresy pro případ, kdy není možné splnit povinnost nahlásit svůj skutečný pobyt. Nebudou s ním však spojena žádná práva a povinnosti. Účelem fiktivních adres bude pouze určení místní příslušnosti a doručování.[10] Nejedná se o nahrazení dosavadních tzv. úředních adres, ale o překlenutí životních situací, kdy není možné naplnit oznamovací povinnost ve vztahu k trvalému pobytu. Nemělo by proto již nadále docházet ke zneužívání tohoto institutu. V této souvislosti se často hovoří o účelovosti změn trvalého pobytu na adresy sídel obecních úřadů z důvodu vyhýbání se již zmíněnému exekučnímu řízení.

Na okraj poznámka k právníkům osobám, jelikož předmětná úprava se týká pouze obyvatel - osob fyzických. Pokud jde o osoby právnické, úprava jejich sídel je řešena formálně, tedy jako sídel zapsaných v obchodním rejstříku. Nicméně současná úprava stanoví, že se každý může dovolat skutečného jejich sídla[11], tedy místa, kde se vedení právnické osoby ve skutečnosti nachází a odkud vyvíjí svou činnost. Jedná se proto o úpravu, která je liberálnější než připravované změny, jež

se dotknou osob fyzických. Ty na rozdíl od právnických osob budou muset každou změnu svého trvalého bydliště aktivně nahlásit, a to pod hrozbou sankce.

JUDr. Petr Kališ, Ph.D.,
partner

Mgr. Veronika Fuksová,
advokátní koncipientka

[CHSH Kališ & Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Týn 639/1
110 00 Praha 1 - Staré Město

Tel.: +420 221 111 711
Fax: +420 221 111 725
e-mail: office@chsh.cz

---

[1] Návrh věcného záměru zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech. Ministerstvo vnitra. Bod C Návrh věcného řešení, 2.3.1.

[2] Usnesení NSS 2 As 64/2005 z 6. 2. 2007.

[3] Ust. § 13 odst. 1 písm. a) daňového řádu.

[4] HEJDUK, Mgr. Marek. Stěhuji se, kam změnu (ne)hlásit? [online]. 2015 [cit. 2015-08-11].

Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[5] Ust. § 84, 85 odst. 1 o.s.ř.

[6] DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9. Str. 559-560.

[7] Návrh věcného záměru zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech. Ministerstvo vnitra. Bod C Návrh věcného řešení, 2.3.3.

[8] Návrh věcného záměru zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech. Ministerstvo vnitra. Bod C Návrh věcného řešení, 2.3.3.

[9] Majitele bytů vyděsil nově chystaný zákon o evidenci obyvatel [online]. 2015 [cit. 2015-08-12]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[10] Návrh věcného záměru zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech. Ministerstvo vnitra. Bod C Návrh věcného řešení, 2.3.2.

[11] Ust. § 137 odst. 1 občanského zákoníku.

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)